
SZÖVEGÉRTÉS–SZÖVEGALKOTÁS „A”

4. ÉVFOLYAM

FELADATOK AZ ANYANYELVI TAPASZTALATGYŰJTÉSHEZ

Én, te ... mi – III. gyűjtemény

Anyanyelvi tapasztalatszerzés a <i>Nagyon Fura</i> című olvasmányhoz kapcsolódóan.....	2
Anyanyelvi tapasztalatszerzés az <i>Úgy történt</i> című olvasmányhoz kapcsolódóan.....	8
Anyanyelvi tapasztalatszerzés a <i>Balázs és az őszi szünet</i> című olvasmányhoz kapcsolódóan.....	12
Anyanyelvi tapasztalatszerzés a <i>Kincsvadászok</i> című olvasmányhoz kapcsolódóan.....	15
Anyanyelvi tapasztalatszerzés a <i>Micike, a hálátlan emlős</i> című olvasmányhoz kapcsolódóan.....	20
Anyanyelvi tapasztalatszerzés a <i>Hurrá, elindultunk!</i> című olvasmányhoz kapcsolódóan.....	29
Anyanyelvi tapasztalatszerzés az <i>Éjszakai rémüldözés</i> című olvasmányhoz kapcsolódóan.....	32

ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

A NAGYON FURA CÍMŰ OLVASMÁNYHOZ KAPCSOLÓDÓAN

Készítette: Kecskeméthyé Mezősi Annamária
Komaság Margit

1.

Olvasd el a szöveget! (lásd 1. melléklet)

2.

A szószerkezetekkel kapcsolatos feladatok az anyanyelvi tapasztalatszerzés gazdagítását szolgálják. Sem a tanítónak, sem a gyerekeknek nem kell megnevezniük a szerkezeteket. Tanításuk csak a ráismerésre és a minta utáni alkotásra terjedjen ki!

Az alábbi szószerkezetek a történet szereplőit jellemzik. Olvasd el a szószerkezeteket! Írd melléjük a szereplő nevét!

új fiú –
hosszú haj –
lógós haj –
szepelős arc –
kövér alkat –
hamis hang –
hosszú hajú vagány –

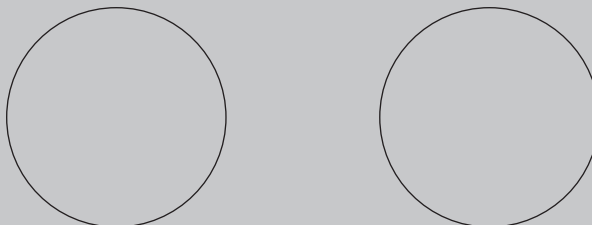
3.

Egészítsd ki szószerkezetté a következő szavakat! A szószerkezetek a *Milyen valami?* kérdésre válaszoljanak! Olvassátok fel társaddal egymásnak a kiegészített szószerkezeteket!

- a) haj
..... nadrág
..... könyv
..... ceruza
..... bicikli
- b) piros
kicsi
pöttyös
hatalmas
kedves

4.

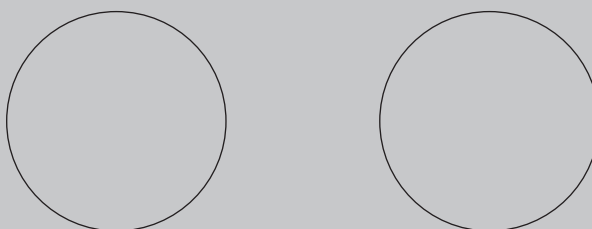
Készíts elő zsebtükröt! Nézd meg jól az arcodat! Egészítsd ki, színezd ki valamelyik rajzot úgy, hogy hasonlítson rád! Írj a vonalakra a *Milyen valami?* kérdésre válaszoló szó szerkezeteket!

(Szempár, orr, száj, fülek helyétől vonal vezessen kívülré. A vonal olyan hosszú legyen, hogy ráférjen egy szó szerkezet.)

5.

Forduljatok a társaddal egymással szembe! Nézzétek meg egymás arcát alaposan! Egészítsd ki, színezd ki valamelyik rajzot úgy, hogy hasonlítson rá! Írj a vonalakra a *Milyen valami?* kérdésre válaszoló szó szerkezeteket!

(Szempár, orr, száj, fülek helyétől vonal vezessen kívülré. A vonal olyan hosszú legyen, hogy ráférjen egy szó szerkezet.)

6.

Olvassátok fel a társaddal egymásnak, milyen szó szerkezeteket írtatok! Hasonlítsátok össze! Van-e eltérés? Ha igen, beszéljétek meg, vajon miért!

7.

Kitalálós játék:

Válaszd ki az osztályból egy társadat, akit jól ismersz! Mutasd be csak szó szerkezetek segítségével! A szó szerkezetek a *Milyen valaki vagy valami?* kérdésekre válaszoljanak! Ha ügyesen dolgoztál, társaid biztosan kitalálják, hogy kiről van szó.

(Ha tanulóink szívesen játsszák ezt a játékot, érdemes kipróbálni mindegyikük által jól ismert állatokkal, növényekkel, tárgyakkal is.)

8.

Azoknak a tanulóknak, akiknek nehezebben megy az írásbeli szövegalkotás, adjunk lehetőséget arra, hogy először szóban fogalmazzák meg gondolataikat. Segítsük őket mintaadással!

Ennél a feladatnál fontos, hogy a bemutatásnál, leírásnál a sorrendiséget is tanítsuk valamilyen rendezőelv alapján. Ehhez készíthetünk szóban vagy írásban tervet (vázlatot).

A tevékenységben ügyesebb tanulóinkkal rövid, néhány mondatos jellemzés készítését is megpróbálhatjuk.

Válaszd ki az osztályból egy társadat, akit jól ismersz! Mutasd be őt néhány mondattal! Alkoss a szövegalkotás előtt olyan szószerkezeteket róla, amelyek a *Milyen valaki vagy valami?* kérdésekre válaszolnak! Olyan barátod számára írd a szöveget, aki nem ismeri az osztálytársadat! Igyekezz minél pontosabban bemutatni őt!

MELLÉKLET

1. Nagyon fura

Levi, az új fiú nagyon fura. Hosszú, lógós haja van. Azt gondoltuk, hogy sokkal menőbbnek akar látszani nálunk. Meg is mondtam neki, hogy lánynak néz ki, és mindenki ki fogja nevetni. Az új fiú nem válaszolt semmit, csak elsomfordált.

Osztályfőnöki órán Ági néni körbeültetett minket.

– Most elmesélem nektek, miért csúfoltak engem gyerekkoromban. A tornaórán nagyon lassú voltam, és a kirándulásokon mindig utoljára értem fel a hegytetőre. Csigának neveztek. Szégyelltem is magam miatta. Benneteket csúfoltak már? Van olyan tulajdonságotok, ami zavar benneteket?

Először kicsit vigyorogtunk, de aztán Dávid belefogott:

– Én egy kicsit tájszólással beszélek. Nem tudom az *á* hangot *á*-nak ejteni, inkább hasonlít az *a*-ra. Ahol mi laktunk, mindenki így beszélt.

Peti következett:

– Engem a sok szeplőm miatt csúfoltak. Örülnék is, ha el lehetne őket tüntetni. Bár néha egészen viccesnek látom őket.

– Mikor rólam kiderült, hogy szerelmes vagyok egy ötödikesbe, akkor a lányok kinevettek. Elhatároztam, hogy soha többet nem mondom el a titkaimat senkinek – folytatta Zsófi.

Ezek után, mint a vízfolyás, úgy jöttek a legkülönfélébb csúfolmányok:

– Nekem mindig tele van hibával a matekfüzetem. Hallottam, hogy egyszer valaki lehülyézt a hátam mögött.

– Engem a kövérségem miatt piszkálnak.

– Engem azért szoktak kicsúfolni, mert túl nagy rám az összes ruhám, nem is túl szép egyik sem. A tesóimtól öröklöm őket.

Úgy látszik, mindenki szokott szégyenkezni valami miatt. Levi sokáig hallgatott. Aztán jelentkezett:

– Nekem hallókészülékem van. Nélküle alig hallok valamit. Itt van – és elhúzta a haját a füle mögé. – Félek, hogy megbámulnak és kinevetnek. Ezért növesztettem meg a hajam. Apukám is megnövesztette nemrég, pedig ő már ősz. Azt mondta, mi leszünk a családban a hosszú hajú vagányok.

2. Az alábbi szószerkezetek a történet szereplőit jellemzik. Olvasd el a szószerkezeteket!

Írd melléjük a szereplő nevét!

új fiú –

hosszú haj –

lógós haj –

szeplős arc –

kövér alkat –

hamis hang –

hosszú hajú vagány –

3. Egészítsd ki szószerkezetté a következő szavakat! A szószerkezetek a *Milyen valami?* kérdésre válaszoljanak! Olvassátok fel társaddal egymásnak a kiegészített szószerkezeteket!

a) haj

..... nadrág

..... könyv

..... ceruza

..... bicikli

b) piros

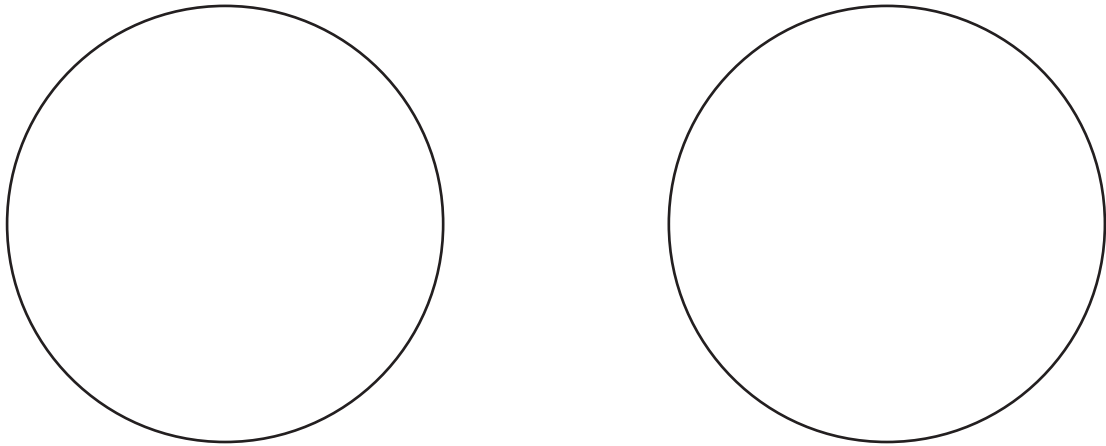
kicsi

pöttyös

hatalmas

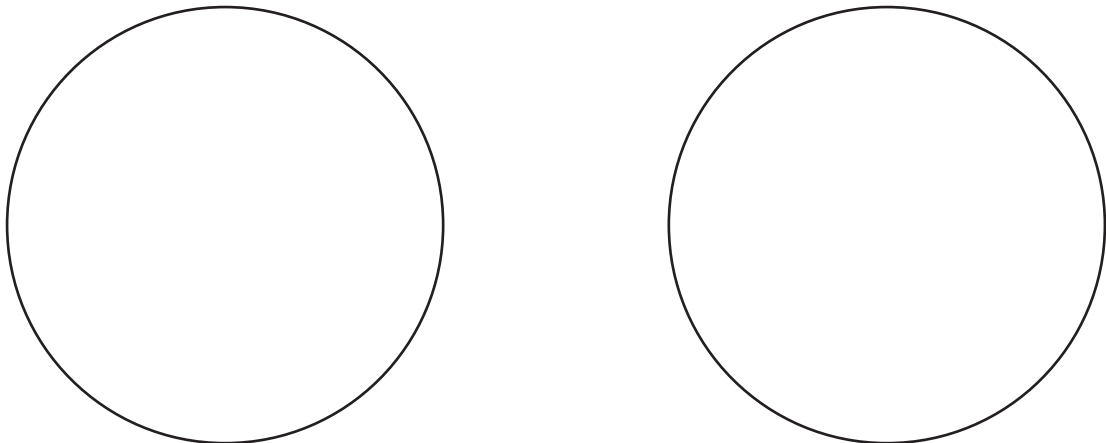
kedves

4. Készíts elő zsebtükröt! Nézd meg jól az arcodat! Egészítsd ki, színezd ki az alábbi rajzot úgy, hogy hasonlítson rád! Írj a vonalakra a *Milyen valami?* kérdésre válaszoló szószerkezeteket!

*(Szempár, orr, száj, fülek helyétől vonal vezessen kívülre.
A vonal olyan hosszú legyen, hogy ráférjen egy szószerkezet.)*

5. Forduljatok a társaddal egymással szembe! Nézzétek meg egymás arcát alaposan! Egészítsd ki, színezd ki az alábbi rajzot úgy, hogy hasonlítson rá! Írj a vonalakra a *Milyen valami?* kérdésre válaszoló szószerkezeteket!

*(Szempár, orr, száj, fülek helyétől vonal vezessen kívülre.
A vonal olyan hosszú legyen, hogy ráférjen egy szószerkezet.)*

ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

AZ ÚGY TÖRTÉNT CÍMŰ OLVASMÁNYHOZ KAPCSOLÓDÓAN

Készítette: Kecskeméthyiné Mezősi Annamária
Komaság Margit

1.

Olvasd el a szöveget! (lásd 1. melléklet)

2.

a) Mi minden történt a teremben? Milyen kép fogadta Ági nénit, amikor belépett az osztályba? Fejezd be a mondatokat!

A pálma

A szemüveg

b) Alakítsd át szó szerkezetekké a mondatokat úgy, hogy a szó szerkezetek a *Milyen valami?* kérdésre válaszoljanak!

Megoldások:

a) A pálma kidőlt.
A szemüveg eltört.

b) kidőlt pálma
eltört szemüveg

3.

Alakítsd át a szó szerkezeteket a minta alapján összetett szavakká!

a szekrény ajtaja

a szekrényajtó

az autó kereke

.....

a hajó kéménye

.....

az ajtó kilincse

.....

az asztal fiókja

.....

a szék lába

.....

Folytasd a gyűjtést a másik csoport számára!

Megoldások:

az autókerek, a hajókémény, az ajtókilincs, az asztalfiók, a székláb

4.

Alakítsd át az összetett szavakat szószerkezetekké a minta alapján!

hajókürt	a hajó kürtje
autóduda
biciklikerek
vonatablak
elefántormány
tyúkól

Folytasd a gyűjtést a másik csoport számára!

Megoldások:

az autó dudája, a bicikli kereke, a vonat ablaka, az elefánt ormánya, a tyúk ólja

5.

Válassz ki egy-egy párt! Foglald külön-külön mondatba az összetett szót és a szószerkezetet is! Olvasd fel a megoldásokat!

Megoldások lehetnek például:

Az autó dudája hirtelen felharsant.

Az autóduda megszólalt.

MELLÉKLET

1. Az ügy történt...

Bálint az udvaron elvette egy elsős labdáját. Aztán fölvitte az osztályba. Nem tudtunk ellenállni a csábításnak, elkezdtuk rugdosni a labdát. A végén a feje tetejére állítottunk mindent. Amikor Ági néni kérdőre vont minket, próbáltunk szépíteni a helyzeten:

BÁLINT: *Az udvaron mindenkit bevettünk a csapatba, még az elsős Pistit is, pedig róla mindenki tudja, hogy két falába van! S ha már volt nála labda, hát azzal játszottunk. A szünet végén felhoztam a labdát, hogy ne kelljen már a szegény Pistinek azzal is bajlódnia...*

ZSOLT: *Amikor beléptem az osztályterembe, észrevettem, hogy Bálint nem rakta a helyére a labdát. Csak azt akartam megmutatni, hogyan lehet spiccel felvenni, hogy aztán rögtön betegyem a szekrénybe...*

ÉN: *Amikor láttam, hogy Zsolti ott dekázgat, azt gondoltam, biztosan változtak a szabályok, és mostantól lehet a teremben is focizni. Így hát belsővel én is megpöccintettem egy kicsit a lasztit...*

DÁVID: *Éppen a táblát akartam letörölni, hát látom ám, hogy a labda nyílegyenesen felém röpül. Nem tudtam már kitérni az útjából, így csapódhatott a lábamnak...*

ZSOLT: *A labda pont Ági néni vázája felé tartott. Nem volt más választásom, elvetődtem, és kiöklöztem a labdát, elhárítva így a legnagyobb katasztrófát. Arról nem tehetek, hogy Balázs a padon állt, és pont eltalálta a labda...*

BALÁZS: *Én csak azért álltam fel a padra, hogy mindenki hallja, amikor azt kiabálom, hogy „hagyjátok abba!”. Így viszont leszédültem és csúnyán megütöttem magam. Ráadásul eltörtem az Olivér botját is, ami kilógott a padjából...*

OLIVÉR: *Persze, tudom, hogy nem lehet botot felhozni az udvarról, de észrevettem, hogy kornyadozik az a pálma ott a sarokban. Hát valakinek gondoznia kéne szegényt, gondoltam. Ezért aztán kerestem egy botot karónak. Persze most már mindegy, mert a Balázs jól elintézte a szegény pálmát azzal a fejessel...*

BALÁZS: *Ági néni, ne tessék aggódni, anyukám szívesen palántázik, pillanatok alatt felnevel egy új pálmát. De ami a legjobb hír, hogy a nagypapám optikus! Így nem lesz probléma Ági néni törött szemüveglencséjének a kicserélése sem.*

2. a) Mi minden történt a teremben? Milyen kép fogadta Ági nénit, amikor belépett az osztályba? Fejezd be a mondatokat!

A pálma

A szemüveg

b) Alakítsd át szószerkezetekké a mondatokat úgy, hogy a szószerkezetek a *Milyen valami?* kérdésre válaszoljanak!

3. Alakítsd át a szószerkezeteket a minta alapján összetett szavakká!

a szekrény ajtaja

a szekrényajtó

az autó kereke

.....

a hajó kéménye

.....

az ajtó kilincse

.....

az asztal fiókja

.....

a szék lába

.....

4. Alakítsd át az összetett szavakat szószerkezetekké a minta alapján!

hajókürt

a hajó kürtje

autóduda

.....

biciklikerek

.....

vonatablak

.....

elefántormány

.....

tyúkól

.....

5. Válassz ki egy-egy párt! Foglald külön-külön mondatba az összetett szót és a szószerkezetet is!

ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

A BALÁZS ÉS AZ ÓSZI SZÜNET CÍMŰ OLVASMÁNYHOZ KAPCSOLÓDÓAN

Készítette: Kecskeméthyé Mezősi Annamária
Komaság Margit

1.

Egy megkezdett mondat kiegészítése, befejezése. A mondat eleje a táblán látható.

Mondatötleték:

- Nyaralni jó...
- A jó nyaralás...
- A betegség...
- A segítség...

2.

A szöveg olvasása, megbeszélése. (lásd 1. melléklet)

3.

Idővonal:

A gyerekek gyűjtsék össze az eseményeket, ezeket írják kis papírdarabokra. Javasolt a kooperatív csoportmunka munkaformaként, a „kerekasztal” módszere. (A gyerekek 4-6 fős heterogén csoportokban dolgoznak. Minden csoporttag a saját választott színes ceruzájával ír egy-egy eseményt a történetből.)

A megírt eseményeket helyezték el egy csomagolópapírra rajzolt „idővonalon”.

Az ellenőrzés történhet a csoportforgó módszerével. (A tanító fölrajzolja az idővonalat a táblára, a csoportok mondanak egy-egy eseményt az idővonalon sorba haladva. A szó természetesen többször is visszakérülhet egy csoporthoz, ezt az események száma határozza meg.)

Szerencsés, ha az események a tanítónak is megvannak kártyákon, könnyebb az ellenőrzés, biztosabb, hogy minden esemény fölkerül a táblára. Az ellenőrzés során megteheti, hogy előre jelzi a fontos események számát, vagy a gyerekek felsorolása közben, ha kimarad valami fontos, akkor annak a helyét kihagyja. Végül vissza lehet ide térni, és keresni a kifelejtett eseményt.

Vannak olyan események, amelyekhez szorosan kapcsolható a helyszín miatt több más esemény is, ezeket más betűtípussal jelöltük.

Balázs édesapja megbetegszik	Dávid apukája telefonál	Dávidék elviszik Danit a tanyájukra	
<i>A nagymama finomakat süt</i>	<i>Balázs és Zsófi segít a birsalmasajt készítésében</i>	<i>Zsófi és Balázs együtt pecázik</i>	<i>A kishalat visszadobják a vízbe</i>
Nagypapa elhozza Balázst Zsófiékhoz	<i>Balázst meglátogatja az anyukája</i>	<i>Balázs pecabotot fabrikál</i>	Balázs meglátogatja az apukáját a kórházban

4.

A történet elmesélése Balázs nevében (szempontváltás)

Mondják el (vagy írják le) a gyerekek az eseményeket Balázs nevében. Megtehetjük, hogy minden gyerek, aki ezt a feladatot kapja, vagy választja, az idővonal más és más eseményéből nézve mondja, vagy írja le a történetet. Így különböző lesz a múlt, jelen és jövő időben elmondott vagy leírt események mennyisége. Ezeket összehasonlíthatjuk, megfigyelhetjük a változásokat, különbségeket.

5.

A történet szereplőinek nevében írjanak a gyerekek különböző típusú szövegeket.

Gyűjtsék össze, ki lehet a szöveg szerzője. Ezeket jól láthatóan írjuk egy papírra. Ugyanilyen módon gondoljuk át a gyerekekkel, ki lehet a címzett, kinek szól a szöveg. Hasonló módon gyűjtsük össze a szövegtípusokat is.

szerző	címzett	szövegtípus
Balázs	Barát/barátnő	Levél
Dávid	Nagyszülő	Elbeszélés
Dávid apukája	Osztálytárs	SMS
Nagypapa	Anya/apa	
Nagymama		
Zsófi		
Balázs anyukája		

A táblázatba foglalt ötleteket ne tegyük előre a gyerekek szeme elé, várjuk meg az ő gondolataik érvényesülését. Használjuk ezt legfeljebb kiegészítésnek. Az összegyűjtött anyagból minden tanuló kiválaszthatja a neki leginkább tetsző variációt.

MELLÉKLET

1. Balázs és az őszi szünet

Amikor elsőben a 2-es szám írását tanultuk, Balázs mindig írt egy tükörkép kettest, aztán egy normálist. Aztán megint tükörképet és megint normálist. Csupa szembenézős kettős volt a füzetében.

– Nem állhatnak egymásnak háttal! Akkor szomorú kettések lennének – magyarázta Balázs.

A papájával és a mamájával hármásban élnek.

Az őszi szünetben Dávid apukája telefonált, hogy Balázs édesapja kórházban van, és sokáig ott is marad. Ezért Balázst elvitték a tanyájukra.

Mi nem messze nyaraltunk, a nagyinál. Nagyapa elment Balázst, és áthozta hozzánk. Így aztán együtt töltöttük a szünet utolsó három napját.

Nem is tudtuk, hogy Balázs ennyire szereti az édességet. Nagymama nem győzött palacsintát, piskótát, fánkot sütni. Cserében segítettünk a birsalmasajt elkészítésében.

Leginkább persze a patakparton akadt dolgunk. Balázs pecabotot fabrikált, és pecáz-tunk. Én két nejlonzacskót, egy konzervdobozt és egy cipőfűzőt fogtam. Balázs halat is. De az olyan kicsi volt, hogy inkább visszadobtuk a vízbe.

Balázs mamája végül hozzánk utazott. Jó hírrel érkezett: Balázs bemehet a kórházba, látogatóba.

Balázs bevitte magával a pecabotját, és a hátizsákjában egy jó darab birsalmasajtot is cipelt.

ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

A KINC SVADÁSZOK CÍMŰ OLVASMÁNYHOZ KAPCSOLÓDÓAN

Készítette: Kecskeméthyiné Mezősi Annamária
Komaság Margit

1.

Gondolattérkép

Gondolattérkép közös kitöltése, amelynek középpontjában a *kirándulás* szó szerepel. Rajzoljunk a tábla közepére egy kört, és írjuk bele, hogy *kirándulás*. Kérjük meg a gyerekeket, mondják el, ami eszükbe jut erről a szóról. A szavakat, kifejezéseket kapcsoljuk a központi szóhoz, de ha egyik-másik gondolat egy előző szóról jut a gyerekek eszébe, akkor azt a gondolatot ébresztő szóhoz kapcsoljuk.

2.

Szövegfeldolgozás

A szöveg olvasása addig, amíg megjelenik benne az újságcikk (3. rész). (Ehhez szerencsés úgy másolni a szöveget a gyerekek számára, hogy az újságcikk új oldalra kerüljön, amit esetleg csak a következő olvasásórán kapnak meg, a feladatok elvégzése után.)

3.

Beszélgetés, jóslatok megfogalmazása a történet folytatásáról

A beszélgetés kezdődjön spontán megnyilatkozásokkal. Ha ezekben a gyerekek nem említik, akkor érdemes kitérni a következőkre:

- a) Miből következtek a fiúk arra, hogy ez egy régi pénzérme?
- b) Szerinted miből volt?
- c) Kinek lehet ilyen pénzérmeje?
- d) Hol tarthatta? (Miért tartotta páncélszekrényben?)
- e) Hogyan folytatódhat a történet?

Nem baj, ha a gyerekek nem tudnak – a szövegnek – megfelelő válaszokat adni a tárgyalt problémákra. Előfordulhat, hogy nincs elég tapasztalatuk helyes feltevések megfogalmazására. Bizhatunk azonban abban, hogy nyomozni, rejtvényt fejteni mindannyian szeretnek. A feltevéseiket majd összehasonlíthatják az eredetivel a teljes szöveg megismerése után. Ha régi érmékkel kapcsolatban nincs elég háttérismeretük, akkor kérhetünk ehhez gyűjtőmunkát vagy szervezhetünk múzeumlátogatást, amelyhez ezekkel a gyakorlatokkal jó motivációs bázist tudunk teremteni.

4.

Választható feladatok:

- a) Írjátok meg azt a beszélgetést, ami a nyomozó és a fiúk között lezajlott!
- b) Rajzoljatok képregényt ahhoz az eseményhez, amelyben a fiúk megtalálják a páncélszekrényt! (Ezt a feladatot megadhatjuk úgy is, hogy meghatározzuk, hány képből álljon a képregény.)
- c) Készítsetek térképet a helyszínről!
- d) Hívjátok meg a fiúkat a rádió stúdiójába, és készítsetek velük riportot a szombati kirándulásuk eseményeiről!
- e) Elmenőben a fiúk ezeket a kifejezéseket hallották, egy beszélgetés foszlányait: „...az éjszakai betörés... felfeszítették... legurították... még dolgozunk az ügyön...” Írjátok meg a teljes beszélgetést, amiből a fiúk ezeket hallhatták!
- f) Írjátok az újságcikket, ami másnap jelent meg az újságban!
- g) Írjátok le az eseményeket csak cselekvést vagy történést kifejező szavakkal (igékkel)! (Ezt a feladatot ajánlhatjuk azoknak a gyerekeknek, akiknek nehézségeik vannak az önálló szövegalkotással vagy az egymást követő események analizálásával. Érdeemes a kiírt igéket szókártýára is megírtni, amelyeket később az osztállyal közösen a következő feladathoz felhasználhatunk.)
A gyerekek bemutatják a választott, egyénileg vagy közösen elvégzett feladataikat.

5.

Idővonal

Rajzoljunk a táblára egy *idővonalat*. (Ez egy vízszintes egyenes, amelyen jelöljük – pl. kis egyenesekkel vagy x-ekkel – a történet egymást követő eseményeit.) Az idővonal megjelölt pontjaihoz helyezzük el a gyerekek által igével megfogalmazott eseményt.

- a) *Tanítói utasítás:* Játsszuk azt, hogy mi vagyunk a nyomozók! Helyezzünk egy zászlócskát valamelyik cselekvést vagy történést jelentő szóhoz! Ez a kis zászló jelöli, hogy hol tartunk az események sorában. Fogalmazzuk meg, hogyan hangzanak a korábban történt dolgok, hogyan hangzik, ami most történik, hogyan hangzik, ami ezután történik! (Az azonos igeidőben alkalmazott szavakat írjuk egymás alá!)
Tanítói utasítás: Figyeljük meg az egymás alá került szavakat! Milyen közös tulajdonságokat vesztek észre?
- b) Helyezzük a zászlócskát egy későbbi eseményhez! Figyeltessük meg a gyerekekkel, hogyan változnak meg az igék ebben az esetben! Írjuk most is egymás alá az azonos igeidőben elhangzó szavakat!
Próbáljuk elérni, hogy a gyerekek megfogalmazzák megfigyeléseiket, ill. a változásokat!
Tanítói utasítás: Hasonlítsd össze a most kialakult 3 szóoszlopot az előző 3 szóoszloppal! Mi változott? Miért így alakult?
- c) Ha újra áthelyezném a zászlócskát, milyen változást jósolnál?
(Ezt a feladatot megoldhatjuk – ha nagyon jó térképet sikerül készíteni – idővonal helyett a térképen is. Ebben az esetben a gyerekek helyét jelöljük, ami természetesen jelenti az aktuális eseményt is.)

6.

Írott és hangzó szöveg összehasonlítása:

Írjuk le a történet szereplőivel készített riportot. Ha csak lehet, igyekezzünk a gyerekek által alkotott szöveget használni. Írjuk le olyan formában, ahogyan élőbeszédben elhangzana; legyenek benne töltelékszavak, gondolkodást jelző szünetek.

Írjuk le ugyanezt a szöveget olyan formában is, mintha szerkesztett változata lenne egy beszélgetésnek, ami nyomtatásban is megjelenhet.

Olvassák el a két változatot a gyerekek, hasonlítsák össze, fogalmazzák meg a különbségeket, hasonlóságokat, állapítsák meg, melyik jelenhetett meg nyomtatásban, melyiket hallhattuk volna a rádióban.

Tanítói utasítás: Olvassátok el a két szöveget!

Mit vesztek észre? Milyen különbségeket és milyen hasonlóságokat fedeztek fel?

Szerintetek melyik szöveg hangzott el a rádióban, melyik jelent meg nyomtatásban?

Miből következtettek erre?

Mely részleteiben lenne más ez a szöveg, ha az iskolarádióban hangzana el?

Példa az élőbeszéd és szerkesztett, írott szöveg összehasonlításához:

1. változat:

Rádióriporter: Jó napot kívánok! Itt a reggeli műsor műsorvezetője. Itt van velünk a két fiú, akik nyomra vezették a rendőrséget egy rablási ügyben: Ervin és a barátja, Jani. Ervin, meséld el, hogyan történt!

Ervin: Csókolom. Az úgy volt, hogy a Janival ööö kitaláltuk, hogy elmegyünk az erdőbe kirándulni. Szóval baktattunk az ösvényen, és látom ám, hogy ki van kötődve a cipőm. És akkor lehajoltam, hogy bekösem, és akkor láttam meg azt a csillogó ööö érmét a földön. Na, akkor szóltam a Janinak, hogy ő is nézze meg, és akkor elkezdünk jobban körülnézni, és megláttuk a kitépett fűcsomókat.

Rr: Mit tettetek ekkor, Jani?

Jani: Hááát, elindultunk a lejtő felé, és Ervin kitalálta, hogy másszunk le, hmmm, megnézni, mi lehet az, odalent.

Rr: No és mit találtatok?

E: Nos, ott volt az az izé, a páncélszekrény. És nyitva volt az ajtaja és üres volt.

J: Nagyon gyanúsnek találtuk.

2. változat:

Rádióriporter: Jó napot kívánok! Itt a reggeli műsor műsorvezetője. Itt van velünk a két fiú, akik nyomra vezették a rendőrséget egy rablási ügyben: Ervin és a barátja, Jani. Ervin, meséld el, hogyan történt!

Ervin: Csókolom. Szombaton Janival kitaláltuk, hogy elmegyünk az erdőbe kirándulni. Baktattunk az ösvényen, és megláttam, hogy ki van kötődve a cipőm. Lehajoltam, hogy bekösem, és akkor észre vettem azt a csillogó érmét a földön. Szóltam a Janinak, hogy ő is nézze meg. Elkezdünk jobban körülnézni, és megláttuk a kitépett fűcsomókat.

Rr: Mit tettetek ekkor, Jani?

Jani: Elindultunk a lejtő felé. Ervin javasolta, hogy másszunk le, megnézni, mi lehet az, odalent.

Rr: No és mit találtatok?

E: Ott volt a páncélszekrény. Nyitva volt az ajtaja és üres volt.

J: Nagyon gyanúsnek találtuk.

7.

További ötletek az anyanyelvi tapasztalatszerzés lehetőségére:

1. Gyűjtsétek össze az összetett szavakat!
2. Szerinted hogyan alakult volna a történet, ha lányok találják meg a pénzermét?
3. Hogyan alakult volna a történet, ha Te találod a barátoddal/barátnőddel a pénzermét?

8.

A szöveg befejezésének olvasása, megbeszélése

Hasonlíttassuk össze a gyerekekkel a jóslataikat és a történet eredeti befejezését.

MELLÉKLET

1. Kincsvadászok

Egy vidám szombati kirándulásnak indult az egész. Dáviddal elhatároztuk, hogy felmegyünk a kilátóba. Az ösvény, amely oda vezetett, az utcánkból kanyarodott a hegyre. Kerestünk egy botot sétapálcának, és elindultunk.

Megtettünk úgy száz métert, amikor Dávid hirtelen megtorpant. Az ösvény apró kavicsai között megcsillant valami. Lehajolt érte. Egy pénzérme volt, régi, apró, aranyló.

– Most ez valami vicc vagy álmodom? – mondta Dávid hitetlenkedve.

Ezután már figyelmesen kutattuk át az előttünk álló útszakaszt. Balra tőlünk meredeken lejtett a domboldal. Az ösvény szélén kiszakadt fűcsomók voltak, lejjebb, a fák között letört ágak, felszántott avar jelezte, hogy itt valami történt!

– Na, gyerünk, nézzük meg, mi az! – suttogtam.

Lassan ereszkedtünk le, ágakba, gyökerekbe kapaszkodtunk. A szívem a torkomban dobogott. Egyszer csak megpillantottuk, hogy mi okozta a pusztítást: egy bokor tövében egy páncélszekrény hevert – üresen. Ajtaja tárva-nyitva...

A rendőrség megérkezett. Táblákat szúrtak a földbe, fényképezőgép villant, kutya szimatolt az avarban. Mintha csak az esti krimet látnánk a tévében.

Egy férfi odajött hozzánk, bemutatkozott. Nyomozó volt, pedig egyáltalán nem hasonlított Colombóra. El kellett mondanunk, hogyan találtunk rá a páncélszekrényre. A nyomozó vállon veregetett minket, s azt mondta:

– Jól van, fiúk, ez derék munka volt!

Miután felírták az adatainkat, hazamehettünk, de még hallottuk, hogy:

– ...az éjszakai betörés... felfeszítették... legurították... még dolgozunk az ügyön...

A hétfői újságból aztán megtudtuk a részleteket is:

----- Bűnügyi rovat -----

ELFOGTÁK A MŰKINCSRABLÓKAT!

Az Enyves Kéz néven elhíresült rablóbanda tagjait vasárnap hajnalban vették őrizetbe, miután két negyedik osztályos tanuló, F. Ervin (10) és M. János (11) megtalálta a páncélszekrényt, amelyet Keszthelyi Alajos (62), a híres műgyűjtő lakásából raboltak el. A páncélszekrényt a városhoz közeli erdőbe vitték, ott felfeszítették, az ékszereket és aranypénzeket eltulajdonították. A páncélszekrényt végül legurították a hegyoldalon. A helyszínen talált nyomok alapján sikerült a tolvajokat elfogni.

Kár, hogy nem közölték a fotónkat, és a teljes nevünket sem írták le. (Dávid azt mondta, azért, mert még kiskorúak vagyunk.) Mégis attól a naptól kezdve mindketten ugyanarra gondoltunk, ha egymásra néztünk: ezt csinálja valaki utánunk!

Ja, és még valami! Keszthelyi Alajos meghívott az otthonába, s kaptunk tőle egy kis érmegyűjteményt. Így hát a kavicsok, a madártollak és a kisautók után elkezdtem pénzérmekeket gyűjteni. Ausztrál érmem még nincs, pedig kengurus és koalás is van. Ha arra jársz, gondolj rám!

ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

A MICIKE, A HÁLÁTLAN EMLŐS CÍMŰ OLVASMÁNYHOZ KAPCSOLÓDÓAN

Készítette: Kecskeméthyé Mezősi Annamária
Komaság Margit

1.

Asszociációs lánc:

A gyerekek körben ülnek, a tanító indítja az asszociációs láncot. Minden gyerek egyenként sorban haladva mond egy szót, ami az előzőről, az előzőekről eszébe jut.

2.

A szöveg önálló olvasása. (lásd 1. melléklet)

A szöveg olvasása után a következő feladatok közül választhatnak a tanulók.

3.

Válaszolj írásban a kérdésekre! A füzetedben dolgozz! (Ezt a feladatot csak azoknak a gyerekeknek kell elvégezniük, akiknek bizonytalan a szövegértésük vagy több segítségre van szükségük a szövegben való tájékozódáshoz.)

- a) Ki hozta a hörcsögöt az osztályba?
- b) Mi a hörcsög neve?
- c) Miért hozta be Anna a hörcsögöt?
- d) Mikor vették észre, hogy eltűnt a kis állat?
- e) Hol keresték a gyerekek a hörcsögöt?
- f) Miért nevezhetjük „hálátlannak” Micikét?

Megoldások:

- a) Anna
- b) Micike
- c) Mert természetismeret órán az emlősökről tanultak a gyerekek.
- d) Az utolsó óra után.
- e) Az osztályteremben, a folyosón, a tanáriban, a biológiatesteremben, a kémiaszertárban, a büfében.
- f) Mert beleharapott Anna kezébe.

4.

Rajzolj történetpiramist! Írj 1 szót a főszereplőről, alá 2 szót a helyszínről, majd 3 szót a problémáról. Végül a piramis aljára 4 szót a megoldásról. A füzetedben dolgozz!

1 szó: a főszereplőről

2 szó: a helyszínről

3 szó: a problémáról

4 szó: a megoldásról

Megoldás lehet:

Micike

osztályterem iskola

Micike nyomtalanul eltűnik

Gyerekek Karcsi bácsi megtalálják

5.

A következő információk megadásával készíts „történetkép”-et!

Helyszín:

Idő:

Szereplők:

A probléma: _____.

1. fontos esemény: _____

2. fontos esemény: _____

3. fontos esemény: _____

4. fontos esemény: _____

5. fontos esemény: _____

A történet megoldása: _____

6.

Egészítsd ki a hiányos „történetkeret”-et! (2. melléklet)

A történet _____ játszódik.

Egyik szereplője _____, aki _____

A problémát az okozza, hogy _____

Ezután _____, majd _____

A probléma úgy oldódik meg, hogy _____

A történet azzal ér véget, hogy _____

7.

Idővonal (3. melléklet)

A gyerekek a megadott eseményeket helyezték el egy idővonalon. A szöveg alapján az események sorrendjén kívül próbálják azt is megbecsülni, hogy egy-egy esemény mennyi ideig tarthatott. Az idővonalat felrajzolhatjuk a táblára vagy elkészíthetjük csomagolópapírból, és letehetjük egy asztalra vagy a szőnyegre.

Megkerült a tornacipő (és az üveggolyó).	Anna megérkezik az iskolába Micikével.
A portás bácsi megdöntötte a szekrényt.	Kiderült, hogy Ági néni is volt fiatal.
Sem a szertárakban, sem az öltözőben nem találják a hörcsögöt.	Micike hálátlanul fogadja gazdáját.

8.

Egészítsd ki a táblázatot! (4. melléklet)

IDŐPONT	ESEMÉNY	HELYSZÍN
7 ⁵⁰		
12 ⁴⁰	Húlt helyét találtuk Micikének.	
		Folyosó
	Kiderül, hogy Ági néni is volt fiatal.	
		A büfénél

9.

Párba rendezés (5. melléklet)

Húzzanak a gyerekek egy-egy szókárttyát. Próbálják megtalálni egymást azok, akik összetartozónak érzik a náluk lévő szavakat. Segítségül megadhatjuk, ha szükségesnek látjuk, hogy az összetartozó szavak ebbe a szerkezetbe illenek: VALAMILYEN VALAMI.

Választhatjuk azt a megoldást is, hogy külön oszlopba rendezzük a MILYEN? és a MI? kérdésre válaszoló szavakat, de lehetőleg ne tegyük egymás mellé az összetartozókat. Megkérdezhetjük a gyerekeket, hogy szerintük milyen rendezési elv alapján alakítottuk ki a két oszlopot. Majd arra kérjük őket, hogy rendezzék egymás mellé az összetartozókat.

elveszett	portás
megkerült	üveggolyó
húlt	tornacipő
nagy	hörcsög
állatszerető	emlős
komoly	eredmény
csinos	székláb
igazi	tanárnő
megrágott	szekrény
hálátlan	hely

10.

Folytassuk a szószerkezetek alkotását, megfigyelését a következő gyakorlatokkal! Végezzük frontálisan a megoldások keresését is, de önálló feladatmegoldás után is ellenőrizhetünk közösen.

Egészítsd ki az állatok nevét a rájuk jellemző tulajdonságokkal! A szószerkezet a *Milyen valami?* kérdésre válaszoljon! (6. melléklet)

Pl.: falánk hörcsög

..... róka
 nyúl
 teknős
 pók
 gepárd
 medve
 zsiráf
 légy

11.

Olvassátok fel társaddal egymásnak a szószerkezeteket! Van-e eltérés? Ha igen, beszéljétek meg, vajon miért!

12.

Írj a tulajdonságok mellé állatneveket! A szószerkezet a *Milyen valami?* kérdésre válaszoljon! (7. melléklet)

hatalmas
 szelíd
 ügyes
 lassú
 vad
 apró
 kecses
 gyors
 ravasz
 bátor

13.

Alakítsd át a 6. melléklet szószerkezeteit a megadott minta alapján!

falánk hörcsög	a hörcsög falánk
ravasz róka	a róka ravasz

14.

Az előző feladatok során szerzett tapasztalatokat alkalmazhatják a gyerekek a következő gyakorlatok megoldása során.

a) Egészítsd ki az alábbi szöveget a *Milyen?* kérdésre válaszoló szavakkal! (8. melléklet)

A(z) farkasok vadászatra készültek. A(z)
vezérük csatasorba állította a többieket. Ebben a pillanatban az erdő szélén megjelent egy
..... nyúl.

b) Most egészítsd ki olyan szavakkal, kifejezésekkel is, hogy a szöveg hamis/ellentétes jelentésű legyen! Írd le a szöveget a füzetedbe!

c) Egészítsd ki olyan szavakkal, kifejezésekkel is, hogy a szöveg mesés, csodás legyen! Fejezd be a történetet!

Megoldások:

- a) Az éhes farkasok vadászatra készültek. A bölcs vezérük csatasorba állította a többieket. Ebben a pillanatban az erdő szélén megjelent egy félnék nyúl.
- b) A jóllakott farkasok vadászatra készültek. A buta vezérük csatasorba állította a többieket. Ebben a pillanatban az erdő szélén megjelent egy bátor nyúl.
- c) Az éhes farkasok vadászatra készültek. Az okos vezérük csatasorba állította a többieket. Ebben a pillanatban az erdő szélén megjelent egy óriási nyúl.

MELLÉKLET

1. Micike, a hálátlan emlős

Természetismeret órán az emlősökről tanultunk. Anna behozta Micikét, hogy lássunk végre egy igazi emlőst. Micike hörcsög volt. Egy dobozban érkezett, de az utolsó óra után már csak a hült helyét találtuk. Kirágta a doboz falát, és elszökött. Tűvé tettük érte a termet, de nem találtuk. Néhányan elhatároztuk, hogy ott maradunk Annával, és segítünk előkeríteni Micikét.

Már fél óra múlva komoly eredményt értünk el. Igaz, Micikét még nem találtuk meg, de meglett Zsolt két évvel ezelőtt elveszett tornacipője és az az üveggolyó is, amin Bálint és Balázs „örökre” összeveszett.

Kicsit megijedtünk, amikor összetalálkoztunk Karcsi bácsival, a portással. Először ránk mordult, hogy mit keresünk még itt, de amikor megtudta, hogy Micike életéről van szó, azonnal hozta a kulcsokat, és sorra nyitogatta az ajtókat. A folyosón még egy szekrényt is megdöntött, hogy benézhesünk az alá is. Ekkor derült ki, hogy Karcsi bácsi szereti az állatokat, és fiatal korában súlyemelő volt.

A tanárban Ági néni asztalán ott voltak a matekdolgozat feladatai. Zsolt már éppen arra készült, hogy belelapozzon, de Levi úgy nézett rá, hogy inkább meggondolta magát. Találtunk viszont egy fényképet, amin Ági néni egy régi osztályával látható.

Nagyon fiatal volt rajta és csinos.

Voltunk a biológiateremben, a kémiaszertárban, a tornaöltözőkben, de Micike sehol.

Végül a büfé pultja mögött találtunk rá. Szorgalmasan rágsált egy széklábat. Nem úgy tűnt, mint aki a megmentőire vár. Amikor Anna felvette, jól bele is harapott a kezébe.

2. Egészítsd ki a hiányos „történetkeret”-et!

A történet _____ játszódik.

Egyik szereplője _____, aki _____

A problémát az okozza, hogy _____

Ezután _____, majd _____

A probléma úgy oldódik meg, hogy _____

A történet azzal ér véget, hogy _____

3. Idővonal

Megkerült a tornacipő (és az üveggolyó).	Anna megérkezik az iskolába Micikével.
A portás bácsi megdöntötte a szekrényt.	Kiderült, hogy Ági néni is volt fiatal.
Sem a szertárakban, sem az öltözőben nem találják a hörcsögöt.	Micike hálátlanul fogadja gazdáját.

4. Egészítsd ki a táblázatot!

IDŐPONT	ESEMÉNY	HELYSZÍN
7 ⁵⁰		
12 ⁴⁰	Hűlt helyét találták Micikének.	
		Folyosó
	Kiderül, hogy Ági néni is volt fiatal.	
		A büfénél

5.

elveszett	portás
megkerült	üveggolyó
hűlt	tornacipő
nagy	hörcsög
állatszerető	emlős
komoly	eredmény
csinos	székláb
igazi	tanárnő
megrágott	szekrény
hálátlan	hely

6. Egészítsd ki az állatok nevét a rájuk jellemző tulajdonságokkal! A szó szerkezetet a *Milyen valami?* kérdésre válaszoljon!

Pl.: falánk hörcsög

- róka
- nyúl
- teknős
- pók
- gepárd
- medve
- zsiráf
- légy

7. Írj a tulajdonságok mellé állatneveket! A szószerkezet a *Milyen valami?* kérdésre válaszoljon!

hatalmas

szelíd

ügyes

lassú

vad

apró

kecses

gyors

ravasz

bátor

8. Egészítsd ki az alábbi szöveget a *Milyen?* kérdésre válaszoló szavakkal!

A(z) farkasok vadászatra készültek. A(z)
..... vezérük csatasorba állította a többieket. Ebben a pil-
lanatban az erdő szélén megjelent egy nyúl.

ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

A HURRÁ, ELINDULTUNK! CÍMŰ OLVASMÁNYHOZ KAPCSOLÓDÓAN

Készítette: Kecskeméthyé Mezősi Annamária
Komaság Margit

1.

A szöveg olvasása. (lásd 1. melléklet)

A gyerekek olvassák egyedül a szöveget.

Ha van olyan olvasástechnikai problémával vagy szövegértési nehézséggel küzdő gyerek az osztályban, akinek szüksége van a segítségünkre, vele vagy velük kis körben olvassuk addig együtt a szöveget.

2.

Háromból egyet:

A szöveg mely mondatára gondoltunk? Ha ezt a három mondatot egyé szerkeszted, ráímersz arra, amely a szövegben szerepel.

- Karcsi ülve maradt.
- Karcsi apja korán járt dolgozni.
- Karcsi apja nem várta meg a vonat indulását.

Ennek a három rövid mondatnak az egyé szerkesztése nem egyszerű feladat. Könnyebbé teszi kicsit a feladatot, hogy a megalkotandó mondat benne van az olvasott szövegben. Javasoljuk, hogy kapjanak többször ehhez hasonló feladatot a gyerekek más szöveghez vagy saját életükhöz kapcsolódó mondatokkal.

Megoldás:

Egyedül Karcsi maradt ülve, apja korán járt dolgozni, nem várta meg a vonat indulását.

3.

Ráímersz?

A szöveg melyik mondatai lehetnek itt elrejtve? Próbáld meg kiegészítve leírni!
VALAKI VALAMIT hozott, de nem tudta kinyitni. Odaadta VALAKINEK. VALAKI dzsúdózik. Azt hitte, VALAMILYEN VALAMIVEL van dolga. Nekiveselkedett, és egy VALAMIVEL széttépte a VALAMIT. Ott ültünk VALAMEDDIG VALAMIBEN.

Ezt a feladatot ajánljuk belátásunk szerint az egész osztálynak, vagy csak azoknak a gyerekeknek, akiknek szükségük lehet az ilyen nyelvi sémák tartalommal való feltöltésére.

Megoldás:

Anna chipset hozott, de nem tudta kinyitni. Odaadta Daninak. Dani dzsúdózik. Azt hitte, komoly ellenféllel van dolga. Nekiveselkedett, és egy mozdulattal széttépte a zacskót. Ott ültünk nyakig chipsben.

A későbbiekben maguk a gyerekek is tervezhetnek egyénileg vagy csoportban hasonló feladatokat egymásnak.

Remek kooperatív technika a feladatküldés. A gyerekek 4-6 fős heterogén csoportban dolgoznak. A szöveg tanár által választott részét kapja a csoport, minden csoport más-más szövegrészt vagy eleinte mondatot. Az a gyerekek feladata, hogy a kapott mondatot, szövegrészt alakítsák át a másik csoport számára az előzőhöz hasonló „nyelvi rejtvényé”.

4.

Egy nap szószerkezetekben:

Az önálló feladatok bevezetéseképpen fogalmazzuk/fogalmazzassuk meg szószerkezetekben az olvasott nap eseményeit. A megalkotott szószerkezeteket csoportosítsuk a gyerekekkel közösen a *Ki cselekszik?*, *Mikor cselekszik?*, *Mit cselekszik?*, *Hol cselekszik?* kérdések alá.

- a) Írd le egy napodat csak szószerkezetekkel! A szószerkezetek a *Mikor cselekszem?* kérdésre válaszoljanak!
Pl.: reggel felkelek,
fél nyolckor indulok stb.
- b) Írd le egy napodat csak szószerkezetekkel! A szószerkezetek a *Hol cselekszem?* kérdésre válaszoljanak!
Pl.: az ágyban felébredek,
a konyhában megreggelizek stb.
- c) Írd le az olvasott történetet a *Mikor cselekszik?* kérdésre válaszoló szószerkezetekkel!
A c) feladat nehézségét az adja, hogy nem a saját mindennapi élményeinek felhasználásával dolgozik a tanuló, hanem egy olvasott élményt kell feldolgoznia.

5.

A) Történetírás a társ szószerkezeteivel.

A feladat nehézségét és egyben érdekességét az adja, hogy olyan szószerkezetek felhasználásával kell szöveget alkotnia a tanulónak, amelyek nem az ő életéből valók. Adjunk időt arra, hogy minden gyerek, aki szeretné a szöveget megismertetni társaival, ezt megtehesse. Cseréljétek lapot a társaddal! Írjatok rövid történetet a szószerkezetek segítségével! Olvassátok fel egymásnak a szövegeket!

B) Mondd el egy napodat a *Mikor cselekszem?*, ill. a *Hol cselekszem?* kérdésekre válaszoló szószerkezetek segítségével!

Ezt a feladatot azoknak a tanulóknak ajánljuk, akiknek az íráskészsége nem elég fejlett a feladat írásbeli elvégzéséhez vagy szívesebben dolgoznak szóban.

MELLÉKLET

1. Hurrá, elindultunk!

A kalauz belefűjt a sípjába, és a vonat nagyot rándult. Hurrá, elindultunk! Megkezdődött a háromnapos osztálykirándulás! Mindenki az ablakokra lapulva integetett.

Egyedül Dávid maradt ülve. Apukája korán kezd dolgozni, nem várta meg a vonat indulását.

A peronon a szülők egy csoportban álltak. Vicces volt látni őket így együtt, mintha ők is egy osztály lennének. Megkaptuk az utolsó jó tanácsokat:

- Mindennap vegyél tiszta ruhát!
- Kend be magad, ha napra mész!
- Vigyázzatok magatokra!

Aztán lassan eltűntek a szemünk elől. Csak Zsófi apja szaladt a vonat mellett integetve, de ő sem bírta sokáig az iramot.

Alighogy leültünk, szörnyen megéheztünk. Mindenki az útravalóját bontogatta. És elindult a cserebere...

- Három ropit adok egy nápolyiért!
- Egy mentolos cukrot két sajtos tallérért!

Egy óra alatt elfogyott a háromnapos édességkészletem.

Anna chipset hozott, de nem tudta kinyitni. Odaadta Daninak, aki most dzsúdozik. Azt hitte, komoly ellenféllel van dolga. Nekiveselkedett, és egy mozdulattal széttépte a zacskót. Ott ültünk nyakig chipsben. Amíg mi megpróbáltuk összeszedni a chipset, Peti a mamájával mobilozott. Vajon mi lehet az a fontos fél órával az elindulás után?

Néha még jöttek utasok, akik ülőhelyet kerestek. Érdekes módon senki nem ült le a közelünkben, pedig volt még üres hely bőven.

Peti és Levi egy ütemre bólogatott, mert megosztottak egy fülhallgató két végén. Zsuzsi és Lilla egy tinimagazinba bújt, s néha ezt lehetett hallani:

- Hú, de helyes...
- Á, szerintem nem is néz ki olyan jól ...

Ági néni néha felkiáltott:

– Ezt nézzétek, gyerekek, milyen szép! – S elmondta, hogy éppen milyen vidék mellett haladunk el. Tényleg szép volt a táj, de minket valahogy jobban érdekelt a game-boy Tom kezében, mert ott még szörnyek is voltak!

Amikor leszálltunk, a baseballsapkámat a vonaton felejtettem. Jó kis sapka volt, egy angol klubcsapat neve volt rajta. Vajon most ki viseli?

ANYANYELVI TAPASZTALATSZERZÉS

AZ ÉJSZAKAI RÉMÜLDÖZÉS CÍMŰ OLVASMÁNYHOZ KAPCSOLÓDÓAN

Készítette: Kecskeméthyiné Mezősi Annamária
Komaság Margit

1.

A szöveg olvasása. (lásd 1. melléklet)

2.

Kettőből egyet:

Alkoss a két mondatból egyet! Az új mondatot, amit a történetben is megtalálsz, írd le a füzetedbe!

- Egyedül Balázs nem tartott velünk.
- Balázst csak a tudomány nagy kérdései foglalkoztatják.

3.

Egyből kettőt:

Alkoss a mondatból két külön mondatot! A mondatokat a füzetedbe írd!

- Levi volt a legmagasabb, őt terítettük le lepedővel.

4.

Párbeszéd elbeszéléssé alakítása:

Válasszuk ki a történetnek azt a részét, amelyben beszélgetnek a gyerekek. Kérjük meg a tanulókat, hogy meséljék el az eseményeket valamelyik szereplő nevében úgy, hogy ne idézzék a szereplők szavait, gondolatait.

Hallgassuk meg a történetet Levi, Bálint és Kata nevében is. Pl.: *Levit leterítettük egy lepedővel, mert ő volt a legnagyobb. Egy zseblámpát kapcsolgatva mély hangon kiabált be a lányok ablakán, hogy ő az erdő szelleme, és azért jött a lányokhoz, hogy elvigye őket. Nagy meglepetésünkre Kata méltatlankodó hangját hallottuk, hogy...*

5.

Szavak megfigyelése:

Írjuk ki a cselekvést, történést jelentő szavakat a szereplők nevében elmondott szövegekből. Figyeljük meg az azonos igék végződéseit a különböző szövegekben. Próbálják megfogalmazni a különbséget és annak az okát.

MELLÉKLET

Éjszakai rémüldözés

Néhány fiúval elhatároztuk, hogy megijesztjük lányokat. Egész nap azt tervezgettük, hogyan hajtsuk végre a nagy műveletet.

– A cél: halálra rémisztetni a lányokat – mondta Bálint sokat sejtető mosollyal.

Végre eljött az este. Egyedül Balázs nem tartott velünk, mert őt csak a tudomány nagy kérdései foglalkoztatják mostanában.

– Ne haragudjatok, de én ilyen gyerekes dologban nem veszek részt – mondta, és lefeküdt aludni.

Megvártuk, amíg minden elcsendesedik, és akcióba léptünk. A lányok faháza a tábor másik végén volt. Odalopóztunk az ablak alá. Nyitva volt. Bentről halk beszélgetés halatszott.

– Akció indul – suttogta Bálint.

Több se kellett! Dávid rázni kezdte a bokrot, Bálint egy kólás palackba huhogott, én pedig egy rozzant bádoggödörből csaltam elő kísérteties hangokat. Levi volt a legmagasabb, őt terítettük le lepedővel. Felágaskodott az ablak előtt, és a lepedő alatt fel-le kapcsolgatta a zseblámpát, miközben mély hangon mennydörögte:

– Húúú! Én vagyok az erdő szelleme. Eljöttem hozzátok, hogy magammal vigyelek titeket a sírba. Hahahaha!

Pillanatnyi csend. Aztán a várva várt sikoly helyett Kata méltatlankodó hangja:

– Ide figyeljétek, fiúk! Nincs jobb dolgotok, mint este lepedővel a fejeteken mászkálni? Nevetségesek vagytok!

– Különben is, titkos dolgokról beszéltünk – kontrázott Zsófi, és becsukta az ablaktáblákat.

Csalódottan egymásra néztünk. Úgy látszik, a lányokat már tisztességesen megijeszteni sem lehet. Mit volt mit tenni, visszaindultunk.

Sötét volt, csak a hold világított. Már majdnem elértük a faházat, amikor rettenetes dolgot láttunk. Egy hosszú, emberforma árnyék vetült a fűre. Két husáng volt a kezében, a fején rémisztő dudorok nőttek, de a legszörnyűbb az volt, hogy pont felénk közeledett.

– Soha többet nem ijesztgetem a lányokat, ígérem, csak ezt éljem túl – gondoltam, s felkészültem a legrosszabbra.

– Fiúk, most már tényleg itt az ideje lefeküdni!

A kísértet Ági néni hangján szólt hozzánk. Ahogy közelebb ért, láttuk, hogy valóban ő az, hajcsavarókkal a fején. A két kezében egy-egy tekercs csomagolópapír volt a holnapai vetélkedőhöz.

Aznap este még sokáig nem tudtam elaludni.

Végül mégiscsak sikerült halálra rémíteni a lányokat. Nem fogjátok kitalálni, ez kinek sikerült: Balázsnak!

Éppen egy tisztáson pihentünk a nagy túra közben, amikor odalépett a lányokhoz.

– Ezt nézzétek, milyen szép! – mondta csillogó szemmel, s szétnyitotta markát.

Egy óriási imádkozó sáska volt a tenyerében. A lányok nagyot sikoltottak, és szaladtak szanaszét. Balázs nem értette, mire ez a nagy riadalom, és tanácstalanul nézett körbe. Bálint odalépett hozzá, s elismerően kezet rázott vele:

– Öregem, ez szép munka volt!